

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-01-25
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 4988-15

KLAGANDE

1. Eva Davidsson

2. Malte Davidsson

Ombud för båda: Advokaten Emelie Engholm
Kiström Advokatbyrå KB
Box 7184
103 88 Stockholm

MOTPART

Stadsbyggnadsnämnden i Haninge kommun
136 81 Haninge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2015-06-16 i ärende nr 5051-15916-2015,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Strandskyddsdispens för ändring av brygga på fastigheten Haninge Ersholmen 1:14

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 440851

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDE M.M.

Eva och Malte Davidsson har fullföljt sin talan. De har anfört och åberopat i allt väsentligt detsamma som hos länsstyrelsen.

DOMSKÄL

Varken vad Eva och Malte Davidsson har anfört eller vad som i övrigt har framkommit i målet föranleder mark- och miljödomstolen att göra någon annan bedömning än länsstyrelsen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 15 februari 2016.

Denny Heinefors

Ingrid Johansson

I avgörandet har deltagit rådmannen Denny Heinefors och tekniska rådet Ingrid Johansson. Föredragande har varit beredningsjuristen Benjamin Rönne-Petersen.

Länsstyrelsen
Stockholm

Enheten för överklaganden
Christine Vallhagen

BESLUT

Datum
2015-06-16

Beteckning
5051-15916-2015

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2015-09-14
MÅLNR: M 4988-15
AKTBIL: 3

Klagande
Malte och Eva Davidsson
Ombud: Emelie Engholm
Kiström Advokatbyrå KB
Box 7184
103 88 Stockholm

Överklagande av beslut att neka strandskyddsdispens i efterhand för ändring av brygga på fastigheten Ersholmen 1:14 i Haninge kommun

NACKA TINGSRÄTT

Ink 2015-09-14

Akt. 9. M. 4988-15.
Aktbil. 3

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Bakgrund

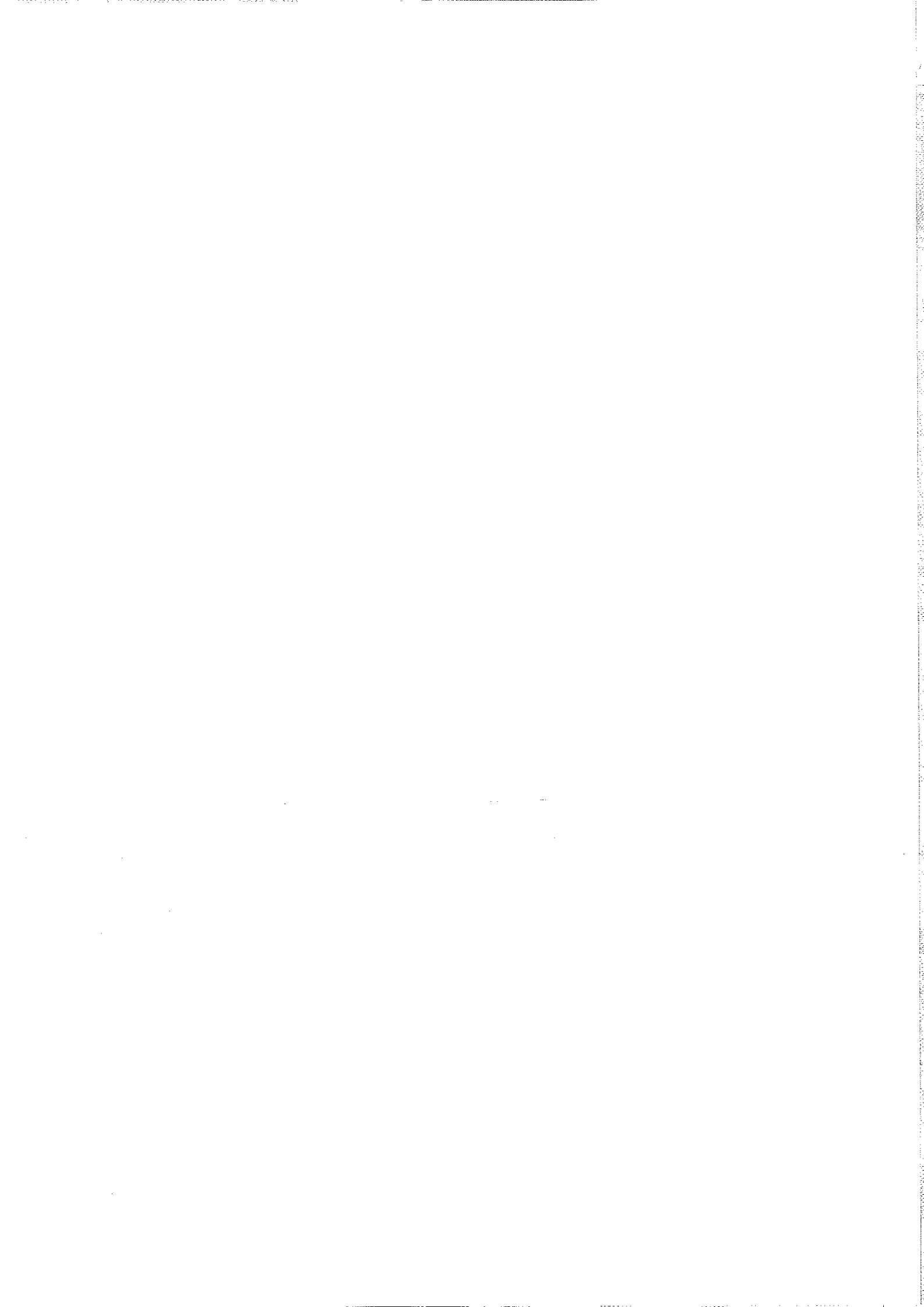
Stadsbyggnadsnämndens plan- och byggtskott i Haninge kommun beslutade den 11 mars 2015, § 31, att avslå ansökan om dispens i efterhand från strandskyddsbestämmelserna för tillbyggnad av brygga på fastigheten Ersholmen 1:14. Som skäl för beslutet angavs bl.a. att avseende strandskyddslagstiftningens båda syften bedöms allmänhetens tillgång till strandområden försämrats av åtgärden eftersom bryggan sträcker sig långt ut och försvårar allmänhetens möjlighet till förbifart. Djur- och växtlivet påverkas mer av en längre brygga än en kortare brygga. Fastigheten är tillgänglig bilvägen varför behovet av brygga bedöms som mindre. Det särskilda skälet i 7 kap. 18 c § punkten 1, vilket sökanden angivit som särskilt skäl, bedöms inte tillämpligt eftersom vattenområde räknas som allemansrättsligt tillgängligt område och inte ingår i hemfridszon (MÖD 2011:42). I en avvägning mellan det enskilda intresset och det allmänna intresset bedöms att det enskilda intresset i detta fall har stor påverkan på strandskyddets syfte. Då särskilda skäl saknas och strandskyddets syften inte uppfylls nekas dispens för förlängning av den sydvästra bryggan.

Malte och Eva Davidsson har överklagat beslutet och har därvid yrkat att dispens från strandskyddet ska meddelas i efterhand. De har anfört bl.a. följande. I beslut den 17 maj 2006 fick de bygglov och strandskyddsdispens för nybyggnation av ett enbostadshus, två komplementbyggnader och en sjöbod. Enligt det beslutet tillstyrkte kontoret föreslagna åtgärder då de inte ansågs påverka allmänhetens tillgång till stranden eller påverka djur- och växtlivet då fastigheten redan är ianspråktagen. Vidare angavs i beslutet att hela fastigheten fick tas i anspråk som tomtplats. Den 14 december 2010 beslutade Länsstyrelsen att godkänna muddring samt uppläggning av muddermassor och i beslutet angavs att inga riksintressen

Datum
2015-06-16

Beteckning
5051-15916-2015

bedömdes påverkas negativt. Den 2 augusti 2011 inkom till kommunen en anonym anmälan om att de skulle ha uppfört en ny brygga utan att ha sökt strandskyddsdispens, varvid nämnden den 23 november 2011 förelade dem att återställa den långa bryggan till den storlek och form som framgår av flygbild från år 2009. Länsstyrelsen avslog överklagandet avseende återställande av bryggan. Härefter har nämnden beslutat att avslå ansökan i efterhand om strandskyddsdispens i efterhand, vilket är det beslut de överklagar. Särskilt skäl att meddela dispens föreligger i första hand då det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. "Tillbyggnaden" av den äldre bryggan utgör inte någon förlängning av bryggan, utan ett återställande av den tidigare brygga som sedan lång tid funnits på platsen. Av karta från 1950- eller 1960-talet framgår att en brygga var belägen på fastigheten redan vid denna tidpunkt. Det är i och för sig riktigt att bryggan delvis hade en annan riktning än den nu befintliga bryggan. Detta kan dock ha sin naturliga förklaring i brister i kartunderlaget. Av flygfoto från Lantmäteriet år 1974 framgår däremot att bryggan vid den tidpunkten hade samma riktning och längd som den nu återställda bryggan. Den tidigare bryggan, som alltså fanns på platsen år 1974, var vid tidpunkten för deras förvärv av fastigheten delvis raserad. Vid återställandet av bryggan har de förstärkt och återanvänt befintliga stenistor och bryggfundament samt förnyat delar av trädäcket ovanpå. Bryggan har inte blivit större eller fått annat utförande än den tidigare bryggan, vilken dock legat under havsytan på senare år. Ersättning av riven eller befintlig brygga utgör enligt praxis skäl för dispens, då området redan tagits i anspråk. Därutöver inskränks inte allmansrätten, eftersom fastighetens strandområde redan är ianspråktaget på ett sätt att det inte har varit tillgängligt för allmänheten. Vidare har den tidigare bryggan legat strax under vattenytan på senare år, vilket i sig har avhållit allmänheten från att exempelvis paddla, bada eller åka båt längs stranden. Vidare är hela fastigheten ianspråktagen som tomtplats. I andra hand föreligger särskilt skäl för dispens då om rådet som dispensen avser behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vatten och då behovet inte kan tillgodoses utanför området. Återställandet av bryggan har varit nödvändigt p.g.a. det låga vattendjupet. Innan åtgärderna vidtogs var vattendjupet vid bryggslutet endast 0,7 meter, vilket omöjliggjorde angörande vid bryggan med motorbåt. Efter återställande av bryggan är vattendjupet vid bryggans yttre del 1,5 meter. Den utformade bryggan avses endast användas vid hård sydlig vind och det går inte att köra in en motorbåt till denna brygga. De är permanentboende på Ersholmen, varför de är helt beroende av motorbåt för sjötransport året om. Vidare driver de verksamhet på fastigheten i form av ett kattpensionat. Huvuddelen av kattpensionatets kunder anländer till fastigheten med båt, vilket inte skulle vara möjligt om bryggan skulle återställas till att enbart sträcka sig till ett vattendjup om 0,7 meter. Utan bryggan riskerar deras näringsverksamhet att drabbas mycket hårt. Syftet med bryggan kan av naturliga skäl inte tillgodoses på annan plats eller längre in i viken. Dispens ska därför meddelas på denna grund. I tredje hand föreligger särskilt skäl att meddela dispens då området som dispensen avser behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse, med hänsyn till vad som anförts ovan. Under alla omständigheter ska kommunen

Datum
2015-06-16

Beteckning
5051-15916-2015

behandla alla sina medlemmar lika. Vid en jämförelse kan konstateras att bryggorna runt Ersholmen har olika utseende, längd, konstruktion och belägenhet, med den gemensamma nämnaren att vattendjupet genomgående är 1,5 meter eller djupare vid bryggorna. I ett flertal direkt jämförbara ärenden har kommunen beviljat dispens för uppförande av bryggor, t.ex. Ersholmen 1:32, Ersholmen 1:15 och Viken 1:1. Det måste betonas att det inte finns någon allmän brygga på Muskö. Några sakliga skäl för att behandla dem olika i detta avseende föreligger inte.

Motivering

Av handlingarna i ärendet framgår bl.a. följande. I nämndens beslut den 23 november 2011 förelades fastighetsägarna av Ersholmen 1:14 bl.a. att återställa den långa bryggan till den storlek och form som framgick av flygbild. I Länsstyrelsens beslut den 3 juli 2014 konstaterades att det av utredningen i ärendet framgick att befintlig brygga ändrats någon gång mellan åren 2005 och 2011 på så sätt att den förlängts från ca 19 meter till ca 25 meter. Länsstyrelsen fann att nämnden haft fog för föreläggandet att återställa bryggan till den tidigare utformningen. Då fastighetsägarna först i samband med överklagandet yrkade att dispens i efterhand skulle ges, överlämnade Länsstyrelsen denna fråga till nämnden att pröva, i enlighet med instansordningens princip.

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 7 kap. 13, 14 och 15 §§ miljöbalken (1998:808) råder strandskydd vid havet och vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen. Inom strandskyddsområde är det bl.a. förbjudet att utföra anläggningar om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt eller åtgärder vidtas som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. I 7 kap. 18 b § miljöbalken anges att kommunen i det enskilda fallet får ge dispens om särskilda skäl föreligger.

Som särskilda skäl vid dispensprövningen får man enligt 7 kap. 18 c § punkterna 1, 3 och 6 miljöbalken beakta om det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften, behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området eller behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Av 7 kap. 25 § miljöbalken framgår att vid prövningen ska hänsyn tas även till enskilda intressen. I 7 kap. 26 § miljöbalken anges att dispens får ges endast om det är förenligt med förbudets syfte.

Den aktuella fastigheten är belägen inom det stora kust- och skärgårdsområde som enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till de samlade natur- och kulturvärdena. Turismens och friluftslivets, främst det

Datum
2015-06-16

Beteckning
5051-15916-2015

rörliga friluftslivets, intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av ingrepp i miljön.

I förarbetena till strandskyddslagstiftningen anges att vid dispensbedömningen är åtgärdens art och omfattning av intresse. Även områdets betydelse ska bedömas. Inte bara betydelsen i dag utan även i framtiden är av intresse. Strandskyddet är ett allmänt intresse som är så starkt att utgångspunkten är att strandskyddet i normalfallet har företräde framför andra allmänna eller enskilda intressen. Möjligheten att besluta om undantag från strandskyddet ska tillämpas med stor restriktivitet. Om ett strandskyddsområde är av särskild betydelse för naturvärden eller friluftslivet bör normalt aldrig dispens medges. De omständigheter som räknas upp som särskilda skäl i 7 kap. 18 c § miljöbalken är avsedda att vara uttömmande. (prop. 2008/09:119, ss. 53 och 104 och prop. 1997/98:45, del 2 s. 88 ff).

Avseende det särskilda skälet i punkten 3 anges i förarbetena bl.a. följande. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl är det inte tillräckligt att konstatera att exempelvis en brygga för sin funktion måste ligga vid vattnet. Vid prövningen ska man göra en avvägning mellan strandskyddsintresset och den enskildes intresse av att ta området i anspråk. Den enskildes intresse av att uppföra bryggan ska väga tyngre än områdets strandskyddsvärden, d.v.s. dess långsiktiga betydelse för allmänhetens friluftsliv och den biologiska mångfalden. Stor restriktivitet bör i synnerhet gälla i områden som är tillgängliga för allmänheten och i områden som är särskilt värdefulla för djur- och växtlivet, t.ex. grunda mjukbottnar. Det måste klarläggas vilket intresse den enskilde har av en dispens. Bedömningen sker utifrån förhållandena i det enskilda fallet. (prop. 2008/09:119, s. 54, 105).

Av förarbetena till det särskilda skälet i punkten 6 framgår att för att det ska vara fråga om ett mycket angeläget intresse ska det handla om mycket speciella omständigheter som är mer eller mindre unika till sin karaktär. Bestämmelsen får tillämpas i fråga om både allmänna och enskilda intressen, men tillämpningen bör vara särskilt restriktiv när det gäller enskilda intressen. (prop. 2008/09:119, s. 106).

Länsstyrelsens bedömning

Inledningsvis konstaterar Länsstyrelsen att prövningen avser strandskyddsdispens i efterhand för den yttre delen av den sydvästra bryggan på fastigheten Ersholmen 1:14 som tidigare meddelat föreläggande avser.

Vad gäller frågan om ersättningsbrygga bedömer Länsstyrelsen, med beaktande av bl.a. vad klagandena har angett om den tidigare bryggans skick, att den tidigare bryggan som funnits på platsen har varit så förfallen att återställandet av bryggan är att anse som uppförande av en ny brygga. Länsstyrelsen bedömer således att det inte är fråga om någon ersättningsbrygga, vilket anförts av klagandena. Utgångspunkten för bedömningen av om det föreligger särskilt skäl för att medge dispens är därför att ansökan avser uppförande av en ny brygga.

Datum
2015-06-16

Beteckning
5051-15916-2015

Vidare konstaterar Länsstyrelsen, vilket även framhölls i Länsstyrelsens beslut den 3 juli 2014, att allemansrätten råder i vattnet oberoende av att hela fastigheten avsatts som tomtplats i nämndens beslut den 17 maj 2006 (jfr. MÖD 2011:42). Således medför tomtplatsavgränsingen inte att ifrågavarande plats ska anses vara ianspråktagen på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen finner mot bakgrund av vad som anförts ovan att det aktuella vattenområdet där den yttre delen av ifrågavarande brygga har förlagts inte redan är ianspråktaget och det är därför tillgängligt för allmänheten. En brygga på den aktuella platsen kan anses påverka allmänhetens rörelsefrihet i vattenområdet och innebär således en utökning av det privata området på bekostnad av allemansrättsligt tillgängligt område. Att en restriktiv syn på strandskyddsdispenser ska upprätthållas även vad gäller marginella förändringar av bryggor framgår av Mark- och miljööverdomstolens dom den 7 maj 2015 (mål nr M 919-15). Därför bedömer Länsstyrelsen att det särskilda skälet i punkten 1 för att medge dispens inte föreligger.

Att en brygga för sin funktion måste ligga vid vatten är en självklarhet, men som framgår av förarbetena är detta konstaterande inte tillräckligt för att särskilt skäl enligt punkt 3 ska föreligga. Härvid ska en avvägning mellan strandskyddsintresset och den enskildes intresse göras. Som framgår ovan är området tillgängligt för allmänheten. Klagandena har anført att de har ett starkt intresse av att få dispens för den yttre delen av aktuell brygga för att kunna angöra med motorbåt och för att kunderna i deras näringsverksamhet anländer med båt. Med beaktande av den restriktivitet som ska gälla anser Länsstyrelsen att det enskilda intresset i detta fall inte kan väga tyngre än de allmänna intressen som värnas genom strandskyddsbestämmelserna. Vid denna bedömning beaktas att det finns vägförbindelse från fastlandet till Muskö, vilket innebär att det inte är en nödvändighet att ta sig med båt till fastigheten. Mot denna bakgrund finner Länsstyrelsen att inte heller det återopade dispensskälet i punkten 3 föreligger.

Länsstyrelsen finner slutligen att det inte kan vara fråga om någon sådan mycket specifik situation där dispensskälet i punkten 6 kan tillämpas.

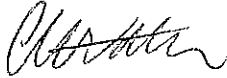
Mot bakgrund av att grund för dispens från strandskyddsbestämmelserna för den yttre delen av den sydvästra bryggan på Ersholmen 1:14 inte bedöms föreligga enligt de återopade dispensskälen, avslår Länsstyrelsen överklagandet. Vad klagandena har anført om likabehandlingsprincipen och att dispens beviljats för liknande bryggor på fastigheter i närheten föranleder ingen annan bedömning.

Datum
2015-06-16

Beteckning
5051-15916-2015

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga.

Christine Vallhagen
länsassessor

Kopia till:

Stadsbyggnadsnämndens plan- och byggutskott i Haninge kommun

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.